



HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS



HISTORISCHE SCHETSEN

van en over Maassluis

NUMMER 86 | MEI 2025

INHOUD

Zestig jaar filmclub in vogelvlucht	1
De ondergang van de Secunda 43	11
Ilonka Biluska	17
‘Eerste’ schoolmeester in Maassluis (2).....	24
Noordvliet 117	35
Witol na de bevrijding	42
Scheepsmodellen Groote Kerk	43
De ambtsketen van de burgemeester	51
De Maasdijk en het Nieuwe Water (2)	58
Elektrisch Rioolgemaal 1915-2025.....	65
Grafsteen geëvacueerden	72
Reacties van lezers	74
De zuil van Dommissie	80

SCHRIJVERS

Marga Brijs | Jan van Gelderen | Dick Haagsman | Henk van de Meeberg | Jan Nusteleijn
Henk van Oosten | Kees van der Sar | Bram Sonneveld | Ineke Vink | Dick van Wassenaar

AFBEELDINGEN

Beeldbank Cultureel Erfgoed | Collectie Van der Stelt | Collectie Van Rij | Delpher
Historische Vereniging Maassluis | Henk van de Meeberg | Jan Molenaar | Museum Maassluis
Jan Nusteleijn | Henk van Oosten | Mick Otten | D. Pasterkamp | Restauratieverslag Groote Kerk
Kees van der Sar

Foto omslag | Het gerenoveerde Electriche Rioolgemaal aan de Jokweg op 24 maart 2025.
(foto Gertjan van de Velden)



HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS

ZESTIG JAAR FILMCLUB MAASSLUIS IN VOGELVLUCHT

Door: Henk van de Meeberg (erevoorzitter Filmclub Maassluis)

Als je bijna 60 jaar lid bent van een vereniging, en je krijgt de vraag om van die periode een aantal hoogtepunten te beschrijven, is de eerste reactie er meestal een van enthousiasme en de tweede er een van vertwijfeling. Het omschrijven van 60 jaar clubhistorie in een kort artikel blijkt, bij nader inzien en wat mij betreft, niet mogelijk. En eigenlijk is het ook niet nuttig omdat er al een aantal jubileumboeken over de filmclub zijn volgeschreven. Om die reden heb ik ervoor gekozen om dit artikel te beperken tot het – in vogelvlucht – omschrijven van persoonlijke herinneringen die een indruk geven van de bijna zestig jaar dat ik lid ben van Filmclub Maassluis.

Omdat de creatieve en technische mogelijkheden ervan me wel aanspraken, kocht ik in 1966 een Super-8 filmcamera met zoomlens en een filmprojector met geluid. De gedachte om een echte film te maken stond me wel aan en ik filmde van alles en nog wat. De filmbeelden die ik maakte waren een regelrechte sensatie en ze maakten een keuze makkelijk: Smalfilmen werd mijn hobby.

Een deftige vereniging

Een paar huizen verderop woonde Wim Soldaat. Wim was leraar op de Caland-LTS en kwam op weg naar school regelmatig bij ons langs. Het was hem opgevallen dat ik af en toe filmpjes projecteerde op een statiefscherm in de woonkamer. Hij vroeg me of ik die filmpjes zelf had gemaakt en toen ik dat bevestigde, vroeg hij me of ik ook lid wilde worden van Filmclub Maassluis. Dat leek me wel wat.

Tot mijn verbazing volgde er al snel daarna een bezoek van twee deftige heren die, naar ik begreep, de opdracht hadden om er achter te komen wie ik was, hoe ik er thuis bijzat en welke filmapparatuur ik gebruikte. Dat was een, wat mij betreft, ergerlijke ‘ballotage’ als eerste ervaring die ik niet had verwacht. Maar er was meer wat ik niet direct begreep. Filmclub Maassluis was blijkbaar een deftige vereniging. Al bij de eerste kennismaking viel het aantal heren in maatkostuum me op. Meer babbels dan mooie beelden en veel kouwe kak, was m’n eerste gedachte. De weken daarna veranderde dat. Maar na de vertoning van mijn eerste zelfgemaakte film ging dat vervelende gevoel helemaal weg. Ik voelde me geaccepteerd en kreeg het steeds beter naar m’n zin. Ook mijn tweede film was een succes. Die film was gemaakt naar aanleiding van een foto- en filmwedstrijd die het gemeentebestuur had uitgeschreven en ging over het Maassluisse huis-aan-huisblad De Schakel.

Moeilijke bediening

Veel leden die zich in de beginjaren bij de filmclub hadden aangemeld, dachten vóóraf dat het maken van een filmpje een fluitje van een cent was. Meestal viel dat tegen. Vaak bleek de nieuwe, pas gekochte dure camera moeilijker te bedienen dan in de brochure was beloofd. Maar ook het maken van een filmpje dat



Wethouder Koos Smit feliciteert de winnaars

Henk van de Meeberg, Fred Jelsma en Dick Kramer.

voor anderen interessant was, bleek lastiger dan vooraf werd gedacht. Die klacht was algemeen, maar het met elkaar oplossen van dergelijke problemen zorgde voor hechte vriendschappen en betere filmpjes.

Met de meeste clubleden kon ik het al snel goed vinden. Met Jo Pons bijvoorbeeld, een voor mij niet onbekende toneelregisseur en zijn maatje Cees de Jong. Met Cees heb ik een mooie tijd gehad. Bij het uitvoeren van de meest uiteenlopende activiteiten was hij de bindende factor. Op hem kon je bouwen... en niet alleen ik. Zolang ik me herinner was hij een luisterend oor en barman tegelijk.

Scheve vlinderdas

De eerste clubleden filmden allemaal met het Dubbel-8 filmformaat. Ik maakte gebruik van Super-8. Dat was een nieuw filmformaat en het gevolg was dat me een mentor werd toegewezen. Dat was Guus Mansveld, een technisch ingenieur die me de kneepjes leerde van het opnemen en monteren van filmbeelden. Guus heeft me ook ingewerkt in de magische wereld van beeld en geluid.

Een andere filmmaker die ik nooit zal vergeten was Fred Jelsma. Zoals hij met zijn vele hobby's omging heeft me altijd geïnspireerd. Fred was een man die altijd een scheef zittende vlinderstrik om z'n hals had en hij was nieuwkomer in Maassluis. Naar aanleiding van een enquête die de gemeente Maassluis onder nieuwe inwoners had verspreid, ging hij langs bij mensen die te kennen hadden gegeven dat ze 'interesse hadden in het maken van amateurfilms'. Hij nodigde hen uit bij hem thuis en tijdens dat gesprek is 'Filmclub Maassluis' geboren op 21 december 1965. Naast maker van filmpjes was Fred ook nog eens een verwoed goochelaar, een gevierd animator op kinderfeestjes en een circuskenner. Toni Boltini was een goede vriend van hem en Bennie de Clown inspireerde hem tot het maken van een aantal circusfilms.



Fred Jelsma achter zijn Dubbel-8 filmviewer met plakpers.

Poedelprijs

Fred Jelsma was de eerste voorzitter van Filmclub Maassluis. Andere voorzitters waren Wim Rieke, Joke Nouwt, Marius van Zelm, Willem Holleman, André van der Hout en ondergetekende.

Al vrij snel kon ik aan de slag met het maken van m'n eerste speelfilm. Die ging over geklungel van een man aan een defecte zwart/wit tv. De projectie van die film was een catastrofe. De lussen waarmee ik de losse filmstukjes aan elkaar had geplakt, gingen met veel

moeite door de projector of braken spontaan af nog vóór ze de lens konden passeren. De film leverde me de laagst mogelijke filmwaardering op die er bestond: 'de poedelprijs'. Later is die prijs afgeschaft.

Kunstschilder Jan van Heel

1973 was een bijzonder jaar omdat er bij de filmclub in dat jaar een aantal activiteiten tegelijk zijn bevestigd of in gang gezet. De clubavonden werden er twee per maand en het gemeentebestuur kwam met een verzoek voor het maken van een film over de kunstschilder Jan van Heel. Het bestuur van de filmclub was terughoudend, maar ondergetekende nam de uitdaging aan en samen met Hans van 't Wout en Ron van Kooy gingen we aan de slag. Na het maken een draaiboekje met tijdspad gingen we in het autoloze weekeinde van november 1973 op visite bij de kunstschilder. Later volgden nog opnamen in het Gemeentemuseum en in het atelier van de schilder in Den Haag.

De titel van de film werd 'Weefsel van verdichtingen'. De film ging in april 1974 in de grote zaal van De Ark in première. Onder de aanwezigen was het voltallige college van B&W, de kunstschilder zelf, zijn vrouw en veel genodigden. Van enige spanning, zoals die er was geweest tijdens de voorvertoning in de Rode Villa, was geen sprake meer. De kunstschilder was in zijn nopjes met de film en het was extra leuk dat beide hondjes van de familie tijdens de première, bij het zien van hun baasjes en zichzelf op het grote projectiescherm, van vreugde en plezier spontaan begonnen te blaffen.

Gemeentejournaal

De samenwerking die was ontstaan tussen Filmclub Maassluis en het gemeentebestuur had grote gevolgen. Een van die gevolgen was de opdracht voor het maken van gemeentejournaalfilms. In die films waren allerlei gebeurtenissen te zien die eerder dat jaar hadden plaatsgevonden. Tussen 1975 en 1979 zijn er vijf journaalfilms gemaakt. Ze werden meestal vertoond tijdens de nieuwjaarsrecepties van het gemeentebestuur. De

laatste journaalfilm is gemaakt in 1989/90. De titel van de film was 'Een oorlogschans ick was'. Dat is een deel van de tekst zoals die is te lezen op de gevelsteen boven de hoofdingang van de Groote Kerk.



Een wandeling met leden van de Bischofsheimer Schmalfilm freunde.

Vriendschapsbanden

Naast samenwerking met NOVA-filmclubs (Nederlandse Organisatie van Amateur-filmclubs, red.) in Zuid-Holland is er in 1974 ook een vriendschapsverband van start gegaan met Filmclub BSF uit Bischofsheim bij Frankfurt. Filmclubleden uit Maassluis gingen op bezoek bij filmvrienden in Bischofsheim en

andersom. Korte tijd was het ook mogelijk om aan elkaars filmwedstrijden mee te doen en nog steeds zijn er goede contacten tussen leden van beide filmclubs.

Verhuizingen

De eerste bijeenkomsten van Filmclub Maassluis vonden plaats in gebouw De Sluis naast de Maranathakerk aan de GAB-laan. Toen die ruimte te klein werd verhuisden we naar Wijkcentrum-West aan de Lijsterlaan. Dat was een noodlokaal en tijdelijke locatie die in 1972 werd afgebroken. Daarna verhuisden we voor een korte periode naar een zaal in de Koningshof en een jaartje later naar gebouw Sursum Corda aan de

Fenacoliusslaan. Dat gebouw was van de Christelijke Jongeren Vereniging, CJV. Toen dat werd verkocht volgde er in 1988 een verhuizing naar de Notenbalk aan de P.J. Troelstraweg. De Notenbalk was eigendom van de muziekvereniging Maassluisse Harmonie. Daar maakten de filmclubleden gebruik van een woonkamer met keuken op de eerste etage. Toen het traplopen voor oudere leden lastig bleek, begon de zoektocht naar een andere ruimte. Die vonden we in Luxor, de voormalige bioscoop aan de Van der Horststraat. Ook dat gebouw was eigendom van de CJV.



Aan de bar in Luxortheater. V.l.n.r. Guus Mansveld, Joop Feenstra, Arie Pons, Wim Soldaat, Wim Rieke, Henk van de Meeberg, Cees de Jong, Cor van der Velde, Bob Eilers.

Film- en jurytrainingen

In enkele weken tijd was de voormalige bioscoopzaal omgetoverd tot een sfeervolle, werkbare en effectieve vergader-, trainings- en projectieruimte. De akoestiek verbeterde door het aanbrengen van een hangend plafond en de geluidsinstallatie kreeg nieuwe luidsprekers. De bediening van de beamer en het zaallicht gebeurde vanaf een speciale projectietafel en was op afstand regelbaar gemaakt. Inspirator en uitvoerder van dit technische hoogstandje was onze geluidsspecialist en filmmaker Tom van der Hoff.

Toen ook het projectiescherm en het 'green screen' een vaste plek op het podium kregen, was de filmzaal gereed voor filmvertoningen en filmtrainingen. Als filmmaker, geaccrediteerd filmdocent en filmjurytrainer mocht ik er vaak gebruik van maken. Vanuit heel Nederland kwamen er amateurfilmers en adspirant-juryleden naar het Luxor in Maassluis om kennis op te doen of uit te breiden.

Een *green screen* is een speciaal groen scherm dat tijdens het filmen van een videoproductie dient als achtergrond. Tijdens de bewerking kan deze groene achtergrond worden vervangen door andere beelden of video's. Het opent de deur naar eindeloze creatieve mogelijkheden in de wereld van film. (bron: www.pixeluniverse.nl)

Internationaal succes

In de Nederlandse amateurfilmwereld was Filmclub Maassluis inmiddels een begrip. Zijn leden maakten door de jaren heen veel films die zowel lokaal als regionaal en nationaal zijn bekroond. Hij behoorde bij de meest gelauwerde filmclubs van Zuid-Holland. Films van Henk van de Meeberg, Cees Hille, André van der Hout en Tony Torn scoorden zelfs internationaal.



Activiteiten tijdens een 'green screen-instructieavond' in het Luxortheater.

Een film van de ledengroep WAMA, naar de eerste letters van de leden Wim Rieke, André van der Hout, Maarten Walters en Anthoni Buitelaar, eindigde zelfs als eerste op het allerhoogste internationale amateurfilmfestival UNICA (Union Internationale du Cinéma, red.).



Wilma Pons, Tony Torn, Hermann Pons, Elly Voogt, Henk van de Meeberg, Henk Boose.

Nietszeggende vluchtigheid

Je kunt het je nog maar nauwelijks voorstellen, maar het is nog niet eens zo lang geleden dat filmen een elitaire bezigheid was. Rond de jaren vijftig van de 20e eeuw was filmen in zwart/wit de norm. Pas in de jaren zestig werd kleurenfilm bij een breder publiek geïntroduceerd. Tegenwoordig filmt iedereen. Of het nu met een smartphone is, fotocamera of een filmcamera, iedereen doet het. Maar het maken van een filmpje dat boeit en ook nog eens voor anderen het bekijken waard is, dat is een ander verhaal. Om dat te leren ben je bij een filmclub op de goede plek. Tenminste... dat was de gedachte. Jammer genoeg blinken de meeste zelfgemaakte filmpjes nog steeds uit in een nietszeggende vluchtigheid. Dat is niet alleen jammer, maar ook onnodig. Filmclubleden weten dat.



Henk van de Meeberg met de gouden UNICA-medaille en Tony Torn met het NOVA-laureaat in 2006.

Het maken van amateurfilms is een bezigheid die eerst van elitair niveau tot in de huiskamers moest afdalen om commercieel interessant te worden. 'Niet geschoten is altijd mis' en 'filmen is voor later' waren in de beginjaren geliefde motto's. Huisje-boompje-beestje was het opgedrongen imago en amateurfilmers lieten zich dat maar al te makkelijk aanpraten. Evenals het 'lullige' karakter dat erbij hoorde.

100 prijswinnende films

Een nieuwe stroming diende zich aan en heeft ervoor gezorgd dat mijn plezier in het maken van amateurfilms uitgroeide van hobby tot passie.

De nieuwe insteek was: film eens op een andere manier, niet per se mooier, artistieker, schokkender, maar anders. Bezig zijn met een leuke hobby, en daar ook nog eens goede resultaten mee bereiken, levert bijna altijd voldoening op, ook bij filmmakers. Zowel het maken van eenvoudige familie filmpjes als het maken van een speelfilm levert uitdagingen op die om een creatieve oplossing vragen.

De afgelopen jaren heb ik dat ook zelf mogen ervaren en aan het oplossen ervan heb ik veel plezier beleefd. Uiteindelijk hebben alle inspanningen en teleurstellingen uit die tijd er wel toe geleid dat ik in de bijna zestig jaren daarna ruim 100 prijswinnende films mocht maken. Films die wereldwijd zijn vertoond en daarmee hebben bijgedragen aan meer bekendheid voor Maassluis als foto- en filmstad.



Prijswinnaars van een MAFF-filmfestival in de Schuurkerk.



Henk van de Meeberg in het orthopedisch revalidatiecentrum OTC in Nsawam in Ghana.

Fondswerving

Eén van de meest indrukwekkende gebeurtenissen uit mijn leven was het maken van films over de beperkte gezondheidszorg in Ghana. Dat zat zo!

Ik kende Maarten van Hemert al een aantal jaren en wist dat hij enthousiast was over de filmpjes die ik maakte. Toen hij aan me vroeg om als vrijwilliger voor de stichting ORION (Orthopedie en Revalidatie In Ontwikkelingslanden) actief

te worden, heb ik dan ook geen seconde getwijfeld. De afspraken waren eenvoudig: maak films van nijpende gezondheidssituaties in Ghana en vertoon die aan belangstellenden in Nederland. Een eenvoudige formule die uiteindelijk heeft geleid tot het maken van 10 fondswervende films die ruim 400.000 gulden hebben opgebracht.

Op die manier kon ik ruim twintig jaar (1983-2004) actief zijn in Ghana en in Nederland. De door mij gemaakte tiendelige filmserie 'Ghanaderbij' is zelfs opgenomen in het beeldarchief van museum Beeld & Geluid in Hilversum. Dit filmarchief wordt gezien als het nationale filmgeheugen van Nederland.



Een deel van het publiek tijdens een MAFF-filmfestival in de Schuurkerk.

Filmfestivals

Elke filmmaker wil zijn films aan anderen vertonen. Daarin zijn amateurfilmers geen uitzondering. In de wereld van filmamateurs is dat dan ook goed geregeld. Naast het nationale NOVA amateurfilmfestival zijn er verschillende regionale filmfestivals zoals dat van ZH'12 in Zuid-Holland. Maar ook Maassluis kende haar eigen – landelijk bekende – Maassluis Amateur Film Festival (MAFF). Dat was een kleinschalig

thema-filmfestival dat tussen 1992 en 2016 om de twee jaar in Maassluis werd georganiseerd. Eerst in de Schuurkerk en later in het Luxor. De thema's waren: geld, weg, dag, water, 2.000, energie en mensen. Wim Rieke was de bedenker en grote inspirator van dit laagdrempelige filmfestival. Samen met zijn vrouw bedacht hij de thema's en verzorgde hij de attributen en zaalaankleding. De techniek werd meestal uitgevoerd door filmclubleden.



Voorzitter Henk van de Meeberg in het Luxortheater.

Mijnheer de voorzitter

Wie mij in 1967 zou hebben voorspeld dat ik vele jaren later voorzitter zou zijn van Filmclub Maassluis en bij elk van de passerende jubilea een opgewekt, maar vooral opwekkend artikel zou schrijven, zou ik kalmerend op de schouder hebben geklopt, een makkelijke stoel hebben aangeboden om vervolgens beleefd doch dringend te informeren of de geachte voorspeller zich wel

helemaal goed voelde. In die tijd was ik namelijk een van de verstokte, individualistisch ingestelde filmamateurs die bij het horen van de woorden 'mijnheer de voorzitter' al de slappe lach kreeg. Dat ik er uiteindelijk mee instemde om de taak van voorzitter (een taak die meestal voor een korte periode is bedoeld) te gaan uitvoeren, is me nog steeds een raadsel.

Fiets-filmrally

Saamhorigheid is bij leden van Filmclub Maassluis altijd een belangrijke factor geweest. Zeker bij het maken van films, maar ook bij het uitvoeren van andere activiteiten zoals de jaarlijkse 'film-fietsrally'. Dat is een fietstocht met elk jaar een andere bestemming. Tijdens een dergelijke fietstocht is het

de bedoeling dat elke deelnemer een filmpje maakt over een van de te bezoeken objecten of van de fietstocht zelf. Dat die opdracht voornamelijk draait om de gezelligheid, zal niemand verwonderen.



Boeiende filmmontage

Al vanaf het begin van het bestaan van de club zijn er clubleden die zich speciaal tot één van de filmgenres voelen aangetrokken. Een mens z'n lust... etc. Maar of het nu om een vakantiefilm gaat, een reportage, een documentaire of een speelfilm, montage is voor veel amateurfilmmaker het meest boeiende onderdeel van hun hobby. Filmmontage is niet alleen een leuke bezigheid, maar biedt ook de mogelijkheid om gedachten en gevoelens op een persoonlijke manier aan anderen door te geven.

Om een idee te krijgen hoe anderen dat hebben gedaan, is het voor geïnteresseerde en pas beginnende filmmakers mogelijk om 'ter leringe ende vermaeck' naar films te komen kijken die eerder door leden van de filmclub zijn gemaakt. Het is ook mogelijk om zonder voorwaarden clubavonden te bezoeken en tijdens dergelijk bezoeken zelfgemaakte filmpjes te laten vertonen en te bespreken. Hiervoor kunt u contact opnemen met het bestuur van Filmclub Maassluis. Het is overigens niet toegestaan om films van 'anderen' zonder toestemming van de maker te downloaden, te vertonen en/of te verspreiden.



Het huidige embleem van Filmclub Maassluis.

Oekraïne

Filmfestivals zijn activiteiten die vaak als hoogtepunt worden ervaren. Ook al omdat er op dergelijke filmfestivals meestal prijzen zijn te winnen. In 2023 was dat het geval tijdens het ZH'12 regio-filmfestival in Koningshof. Nieuw aan dat festival was, naast deelname van georganiseerde amateurfilmers, de mogelijkheid van deelname door inwoners van Maassluis e.o. Ook inwoners die hier tijdelijk verbleven, zoals vluchtelingen uit oorlogslanden, waren welkom. Dat een van de winnende films was gemaakt door enkele van de vluchtelingen uit Oekraïne was een verrassende ervaring.

Nieuwe locatie en nieuwe leden

Eind 2023 ontving het bestuur van de filmclub het bericht dat zijn vaste locatie in Luxor zou verdwijnen. Het bericht sloeg in als een bom en leek aanvankelijk het einde in te luiden van Filmclub Maassluis. Gelukkig werd er een oplossing gevonden. Na een gesprek met Piet de Groot, beheerder van Cultuuruimte De Drukkerij aan de Dr. Kuyperkade, waren we daar van harte welkom. Piet gaf toestemming voor het ophangen van een groot projectiescherm met beamer en gebruik van de bestaande licht- en geluidsinstallatie. Binnen enkele weken tijd is het de leden opnieuw gelukt om te verhuizen en de bestaande ruimte om te toveren tot een filmzaal waar ze zich thuis- en gasten zich prettig voelen.

Het ledenbestand is door de jaren heen nauwelijks veranderd, maar werd wel steeds kleiner. Gelukkig mogen we de laatste tijd met enige regelmaat weer nieuwe leden welkom heten. Meestal zijn dat filmmakers met enige ervaring uit het verleden of liefhebbers die hun nog te maken filmpjes nog beter willen maken. Het is dan ook prettig om te ervaren dat de nieuwe leden het verbeteren van hun films als bijzonder ervaren.

Voorzitter

Op de jaarvergadering van 2024 mocht ik in onze nieuwe locatie alle verantwoordelijkheden die ik had als voorzitter overdragen aan Wim Rieke. Dat ik tijdens die overdracht ben benoemd tot erevoorzitter van Filmclub Maassluis had ik in de lange periode die daar aan vooraf ging nooit kunnen bedenken.

Ik heb geboft met de keuze voor 'filmen als hobby'. Het was een mooie tijd!

Foto's: Henk van de Meeberg



De nieuwe locatie van Filmclub Maassluis in De Drukkerij aan de Dr. Kuyperkade.